

UN ÎNVĂȚĂTOR AL CETĂȚII

*Ninela CARANFIL,
Artistă a Poporului*

Azi limba este una de la Satmar pân-în Cetatea Albă de lângă Nistru, de la Hotin pân-în Granița militară, azi datina e una, rasa e una și etnologic e unul și același popor, care nu mai doarme somnul pământului și-a veacurilor.

Mihai Eminescu
(Timpul, VII. Nr. 72, 3 aprilie 1882)

Privesc un trandafir dăruit de fiică-mea Laura. Petalele, una câte una, au căzut și a rămas tulpina cu spini și în vârf câteva petale, care s-au încăpățânat să încremenească unite într-un triunghi aprins, viguros; în fond, a rămas esența a ceea ce a fost un trandafir. Mă gândesc că viața acestui trandafir seamănă cu viața unui om care, cu trecerea anilor, își lasă încet-încet petalele netrebuincioase, inutile, adică viciile (poftele, ura, invidia), și rămâne cu esența: adică iubirea, înțelepciunea, credința, împlinirea. Mă mai gândesc că mulți oameni ajung la vârsta când reprezintă doar tulpina cu spini a acestui trandafir. Amar și de neiertat destin.

Spre bucuria mea, am cunoscut mulți oameni ce își trăiesc viața întru realizarea de sine, adică realizarea lui Dumnezeu, căci Dumnezeu nu este nimic altceva decât Divinitatea, care se află adânc în interiorul fiecăruia dintre noi, așteptând să fie descoperită și relevată.

Scriu aceste rânduri gândindu-mă la o persoană concretă, un intelectual de marcă al timpurilor noastre, un ziarist, scriitor, publicist, lingvist, traducător, redactor de carte, pe nume Vlad Pohlă, născut în aprilie (nu întâmplător, în această lună născându-se

mari personalități ale tuturor timpurilor), fiind al șaptelea în familia cu nouă copii (iarăși – nu întâmplător, fiindcă cifra 7 e magică) a țăranilor Ileana și Ion Pohilă din comuna Putinești, nu departe de Florești, Bălți, Soroca.

Îndrăznesc să scriu, deși nu sunt ziaristă de meserie, și nu știu cum aş putea cuprinde vasta activitate, împlinirea, succesele, multul pe care l-a realizat atât de rodnic acest cărturar.

Iar ca să pot să mă așez în fața unei pagini albe, trebuie să am o motivație, o anumită stare de spirit, să mă entuziasmeze ceva, să mă neliniștească atât de mult, încât să nu pot să nu scriu. De data aceasta am un prilej, o bucurie de a scrie gânduri despre un om pe care îl admir, o personalitate care și-a înțeles menirea de a trăi întru spirit, întru cunoaștere, întru a ne învăța pe noi ceilalți cum să înțelegem frumusețea limbii române, cum să descoperim tainele, misterele și valoarea cuvântului rostit. Aname Vlad Pohilă, în anul 1989, a ținut (împreună cu colegii Vasile Bahnaru, Constantin Tănase, Galaction Verebceanu, pe atunci colegi la Academie) cursuri de ortografie a limbii române pentru profesorii din diferite sate și orașe ale Republicii Moldova, precum și din Nordul Bucovinei. A predat cursuri de limba română la Universitatea de Stat „Ion Creangă”, de stilistică și cultivarea limbii – la ULIM. A avut numeroase prelegeri libere la diferite licee, biblioteci, alte instituții de cultură. Însă Vlad Pohilă e un învățător al nostru al tuturor – fie prin emisiunile realizate (cândva...) la Radioul Național, de cultivare a limbii, despre pronunția corectă, fie prin nenumăratele articole publicate în presa noastră, fie prin cărțile de autor, prin traduceri, scrieri literare, interviuri, eseuri, cronici literare; în fine, nimeni nu știe câte manuscrise redactate, din care s-au editat tomuri întregi. Cu adevărat, fiind proverbial de modest, nu s-a bătut cu pumnul în piept precum o fac unii, vociferând despre meritele lor. Și-a adus substanțiala contribuție la Mișcarea de eliberare națională dezinteresat, fără a aștepta laude, lauri și fără a căuta profituri. Puțini, poate, știu că prima revistă în grafia latină de la noi, *Glusul*, apărută în condiții de clandestinitate la Riga, apoi și la Vilnius, în 1989, a fost adusă la Chișinău anume de către Vlad Pohilă, Iurie Zavadschi, Virgil Zagaevschi și Dan Spătaru (Bontea). Cu adevărat, și-a riscat viața uneori, dar mereu a avut o atitudine clară, cinstită și a apărut

vehement valorile naționale: istoria, limba, cultura, identitatea noastră românească.

Aș aminti, în acest context, unul din interviurile recente cu Vlad Pohilă, despre Mihai Eminescu, din ziarul *Flux*, în care publicistul nostru repune în actualitate niște gânduri esențiale ale Poetului nepereche: „însuși numele Basarabia țipă sub condeiele rusești”; „Rusia voiește să ia Basarabia cu orice preț, noi nu primim niciun preț. Primind un preț, am vinde, și noi nu vindem nimic...” Aceste și alte gânduri ale Poetului, de care trebuie să ne amintim zilnic, îi sunt cheazășie și lui Vlad Pohilă, care-și trăiește viața cinstit, cu demnitate, cu verticalitate, fără a vinde și fără a face compromisuri. „În anii de prigoană comunistă – ne amintește, pe bună dreptate, Vlad Pohilă – tocmai Mihai Eminescu a fost flacăra ce ne-a încălzit și flamura care ne-a adunat, ne-a unit”. Din păcate, mulți se îndepărtează de Eminescu, de alte repere naționale. Dar fără o flacăra, fără o flamură, vom rămâne o gloată rătăcind mereu în pustiul pe care ne-au făcut-o ocupații de la Răsărit și slugile lor, din partea locului!

Un alt articol de ultimă oră al lui Vlad Pohilă se numește: *Și totuși, Limba Română!*. Titlul acesta mi-a amintit de crezul nestrămutat al lui Galileo Galilei: „Și totuși, Pământul se învârte!” Peste ani, acest crez era să fie împărțășit chiar și de cei mai aprigi oponenți, de fapt – de toată lumea. În articolul nominalizat, publicistul și lingvistul nostru polemizează cu părtașii moldovenismului de conjunctură, optând cu maximă delicatețe, dar foarte argumentat, pentru adevărul științific: „La noi, această problemă poate fi soluționată numai de cercurile intelectuale, științifice, culturale, care, de altfel, și-au spus de mult opțiunea: numele corect al limbii scrise și vorbite în Republica Moldova este limba română”.

Tot muncind, adunând comori spirituale, cunoscând o mulțime de limbi, Vlad rămâne cel mai fidel Limbii Române. Locuiește într-o garsonieră modestă, dar toată activitatea de zi și noapte și-o desfășoară la bucătărie (câțiva metri pătrați), unde e o fantastică atmosferă de boemă. Cărți, reviste, ziare, manuscrise – sus, jos, în stânga, la dreapta, pe pervaz, pe frigider... într-o dezordine necesară scrisului, gândurilor și ideilor. Este o atmosferă pe care nici chiar duioasele surori ale lui Vlad nu îndrăznesc să o tulbure,

atunci când vin să-l mai ajute în ale gospodăritului sau să-i gătească o mâncare ca la mama acasă.

Vlad Pohilă, care este și vecinul meu de palier (spre bucuria și norocul meu), îmi amintește de un personaj bine cunoscut, profesorul Miroiu din piesa lui M. Sebastian *Steaua fără nume*, un personaj care se simțea în apele sale numai în lumea cărților, dar care descoperise o stea. Are și Vlad o stea a sa, o stea călăuzitoare, care îl apără de rele și îl ajută în momentele de cumpănă. Această stea se numește simplu și înălțător: Românismul. Această stea emană raze puternice ale spiritului pur, ale culturii autentice. Și răsfrângerea lor se vede foarte bine în zecile, poate sutele de eseuri pe care le-a publicat de-a lungul a vreo 30 de ani. Sunt niște formidabile articole despre personalități ale culturii naționale: M. Eminescu, N. Iorga, M. Sadoveanu, M. Vulcănescu, N. Stănescu, A. Busuioc, Gr. Vieru, N. Dabija, V. Mândăcanu, E. Coșeriu, M. Avram, C. Brâncuși, M. Tănase, M. Cebotari, G. Enescu, E. Doga... Dar și despre celebrități ale culturii universale — Dostoevski, Camus, García Márquez, despre pictori francezi sau compozitorii germani ș.a.m.d., căci românismul autentic ne ajută să vedem mai bine și adevăratele valori ale altor popoare. Îți doresc, dragă Vlad Pohilă, cât mai mult să-ți lumineze calea adevărului această nemuritoare stea.

Literatura și Arta. 2008, 6 apr.